क्ष्णोत्रम् Ved. A grind-stone, whet-stone; क्ष्णोत्रेणेव स्वधितिं सं शिशीतम् Rv. 2. 39. 7.

क्ष्मा 1 The earth; (पुत्रं) क्ष्मां लम्भयित्वा क्षमयोपपन्नम् R. 18. 9; किं शेषस्य भरव्यथा न वपुषि क्ष्मां न क्षिपत्येष यत् Mu. 2. 18. **–2** (In math.) The number 'one'. **–Comp. –जः** the planet Mars. **–पः, –पतिः, –भुज्** *m.* a king; कविक्ष्मापतिः Gīt. 1; देशानामुपरि क्ष्मापाः Pt. 1. 155. **–भृत्** *m.* a king or mountain, Bhāg. 10. 67. 7. **–वलयः, –यम्** the horizen. **–वृषः** a mighty king; Rāj. T. 5. 126.

क्ष्माय् 1 Ā. (क्ष्मायते, क्ष्मायित) To shake, tremble; चक्ष्माये च मही Bk. 14. 21; 17. 73.

क्ष्मील् 1 P. (क्ष्मीलति) To wink, close the eyelids.

क्ष्विड् 1 U. (क्ष्वेडति-ते, क्ष्वेट्ट or क्ष्वेडित) To hum, roar, whistle, growl, murmur, sound indistinctly; Ms. 4. 64.

क्ष्विड् 1 Ā., **क्ष्विद्** 4 P. **1** To be wet or unctuous. **–2** To emit sap, or discharge juice, ichor &c., exude. With **प्र** to murmur, hum; निकुञ्जे तस्य वर्तित्वा रम्ये प्रक्ष्वेदिताः परम् Bk. 7. 103.

क्ष्विण्ण *a.* [क्ष्विद् – क्त P. III. 2. 187] **1** Sounded inarticulately. **–2** Soft, unctuous, oily.

क्ष्वेड *a.* **1** Crooked, curved. **–2** Wicked, depraved. **–3** Difficult to be approached. **–डः 1** Sound, noise. केचित्क्ष्वेडान्प्रकुर्वन्ति केचित्कूजन्ति हृष्टवत् Rām. 5. 62. 13. **–2** Venom, poison; गुणदोषौ बुधो गृह्णन्निन्दुक्ष्वेडाविवेश्वरः। शिरसा श्लाघते पूर्वं परं कण्ठे नियच्छति॥ Subhāṣ. **–3** Moistening. **–4** Abandonment. **–5** An inarticulate sound. **–डा 1** The roaring of a lion. **–2** A war-cry, war-whoop; कृतक्ष्वेडारवोदग्राः समग्रा अपि निर्ययुः Śiva. B. 24. 20; 14. 14. **–3** A bamboo.

क्ष्वेडनम् **1** Murmuring, hissing, whistling. **–2** A hissing pronunciation; Mb. 4. 64.

क्ष्वेडितः **1** Humming, murmuring. **–2** A growl, roar. **–3** The roaring of a lion; जयारवक्ष्वेडितनादमूर्च्छितः Ki. 14. 29. **–4** A battle-cry, war-whoop.

क्ष्वेल् 1 P. (क्ष्वेलति &c.) **1** To leap, jump. **–2** To play. **–3** To go, move. **–4** To shake, tremble.

क्ष्वेला, क्ष्वेलिका, क्ष्वेली, क्ष्वेलितम्, क्ष्वेल्यम्, क्ष्वेलनम् Play, jest, joke; क्ष्वेलिकायां मां मृषा समाधिना Bhāg. 5. 8. 21; स्त्रीणां निरीक्षणस्पर्शसंलापक्ष्वेलनादिकम् Bhāg. 11. 17. 33.

॥ इति प्रथमो भागः ॥

Institut für Indologie der Universität zu Köln
ex libris